

5. Усвідомлення змістовної сутності понять у контексті мисленнєвої діяльності майбутнього вчителя стимулює планування, прогнозування та впливає на адаптацію до життя.

Література

1. Васянович Г. Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців: монографія/за ред. Г. П. Васяновича.-Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2008.-464с.
2. Галус О. Адаптація студентів вищих навчальних закладів до нових умов життєдіяльності/Олександр Галус//Теоретичні основи професійної адаптації: зб. наук. пр./за ред. Г. П. Васяновича.-Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2007.-261с.
3. Программы педагогических институтов: Основной музыкальный инструмент (фортепиано) для специальности 03.05.01 «Музыка»/сост. Г. Н. Падалка, Н. И. Плешкова.-К.: РУМК, 1996.-28с.
4. Олексюк О. М. Проективний метод у сучасній музично-педагогічній освіті/О. М. Олексюк//Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.-Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. пр.-Вип.1 (6). – К.: НПУ, 2004.-с.25-33.
5. Падалка Г. М. Пріоритетні напрямки розвитку сучасної мистецької освіти/Г. М. Падалка//Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.-Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. пр.-Вип.1 (6).-К.: НПУ, 2004.-с. 15-20.
6. Шульгіна В. Д. Національна освіта в Україні в умовах розвитку процесів глобалізації/В. Д. Шульгіна//Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.-Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. пр. – Вип.1(6).-К.: НПУ, 2004.-с.21-25.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2011 р.

УДК 378.147:34

Краснощок А. В.

здобувач,

Національна академія внутрішніх справ (м. Київ)

СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

У статті розглядається сутність структури соціально-гуманітарної підготовки майбутніх правоохоронців. У статті проаналізовано наукову літературу з даного питання. Визначено структуру, зміст, мету, завдання соціально-гуманітарної підготовки майбутніх правоохоронців.

Ключові слова: соціально-гуманітарна підготовка, соціально-особистісні компетенції, професійна кваліфікація, гуманізація освіти.

В статье рассматривается сущность социально-гуманитарной подготовки будущих работников правоохранительных органов. В статье проанализировано научную литературу по данному вопросу. Определена структура, содержание, цель и задания социально-гуманитарной подготовки будущих работников правоохранительных органов.

Ключевые слова: социально-гуманитарная подготовка, социально-личностные компетенции, профессиональная квалификация, гуманизация образования.

Essence of social-humanitarian preparation of future workers of law enforcement authorities is examined in this article. In the article scientific literature is analysed on this question. The author of the article defined a structure, maintenance, purpose and tasks of social-humanitarian preparation of future workers of law enforcement authorities

Keywords: *socially is humanitarian preparation, socially personality jurisdictions, professional qualification, humanizing of education.*

Реформування системи освіти МВС України передбачає підвищення якості виховання і розвитку особистості майбутнього правоохоронця, що зазначено у низці загальнодержавних та відомчих нормативних актів, зокрема указах Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти» від 17 квітня 2002 р. № 347 [8], «Про невідкладні заходи щодо забезпечення та розвитку освіти України» від 4 липня 2005 р. [9], наказах МВС України «Про реформування галузевої системи освіти та забезпечення ступеневої підготовки фахівців для органів внутрішніх справ України» від 15 березня 2006 р. № 263 [7], «Про організацію професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України» від 25 листопада 2003 р. № 1444 [6] та ін.

У цих та інших нормативних актах вказується на необхідність створення такої системи підготовки працівників органів внутрішніх справ, яка забезпечить ринок праці висококваліфікованим персоналом з високими особистими, моральними та професійними якостями. Наприклад, у п. 5.2 Концепції розвитку системи освіти МВС України, затвердженій наказом МВС України від 15 березня 2006 р. № 263, зазначено, що в процесі надання вищої освіти основна увага науково-педагогічного та командно-начальницького складу відомчих ВНЗ повинна зосереджуватися на забезпеченні нерозривності навчального і виховного процесу, який спрямований на формування в курсантів і слухачів почуття значущості їх майбутньої професії. Особливе значення надається самоосвіті й самовихованню, потребі та вмінню постійно вдосконалювати рівень професіоналізму, прогнозувати службу і творчу кар'єру [5].

Важливе методологічне значення для обґрунтування концептуальних основ соціально-гуманітарної підготовки майбутніх правоохоронців з урахуванням новітніх досягнень педагогічної думки, сучасних підходів щодо сутності виховання як складного соціально-педагогічного явища та проблем підвищення його ефективності мають дослідження: І. Д. Бега щодо сутності громадянськості особистості та психолого-педагогічних умов її виховання у молоді, концепції виховання особистості, особистісно орієнтованого підходу у вихованні [1]; А. М. Бойко – нової парадигми виховання, суб'єкт-суб'єктних взаєминах як цінностях виховання [2]; М. Й. Боришевського – сутності й шляхів становлення національної свідомості та самосвідомості особистості, духовних цінностях як детермінанти громадянського виховання [3]; О. В. Киричука – концепції виховання підростаючих поколінь суверенної України, аксіологічних проєкцій духовності [4];

О. В. Сухомлинської – сучасної структури цінностей та їх ролі у формуванні особистості [10], а також інші праці.

Професійна підготовка майбутніх правоохоронців відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності «Правознавство» складається з:

- соціально-гуманітарної підготовки;
- фундаментальної та професійно-орієнтованої підготовки;

Структура соціально-гуманітарної підготовки складається з вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу та позанавчальних виховних заходів.

Цикл соціально-гуманітарних дисциплін – освітня галузь, що включає систему навчальних дисциплін і курсів, які розкривають специфіку буття, функціонування і розвитку людини, світової спільноти і українського соціуму, а також сприяє засвоєнню знань і досвіду вирішення соціальних, професійних і особистих завдань. До циклу соціально-гуманітарних дисциплін входять: історія України, філософія, культурологія, економічна теорія, соціологія, політологія, основи психології і педагогіки, етика, іноземна мова, логіка, естетика, релігієзнавство.

Вищі навчальні заклади МВС України (далі – ВНЗ МВС) є невід'ємною складовою системи вищої національної освіти, а їх головним завданням має стати виховання майбутнього правоохоронця, формування та розвиток у нього високої моральності та правової свідомості й культури, що у комплексі визначають зміст соціально-гуманітарної підготовки.

До завдань соціально-гуманітарної підготовки майбутніх правоохоронців ми пропонуємо віднести:

1) формування у курсанта ставлення до людини як до найвищої цінності, виховання у нього поваги до її прав, свобод і законних інтересів, її честі та гідності;

2) прищеплення поваги до законів та підзаконних актів, особистої відповідальності за виконання вимог правових актів, вірності Присязі працівника ОВС України, Кодексу честі працівника ОВС, Етичному кодексу працівника ОВС;

3) формування у курсанта любові до своєї професії, відданості народові України, сумлінності при виконанні службових обов'язків;

4) усвідомлення необхідності бездоганного виконання курсантом службового обов'язку та дотримання законності і дисципліни;

5) виховання у курсанта необхідного правового мислення, формування зрілого фахівця, який характеризується високим ступенем розвитку морально-вольових якостей особистості;

6) доведення до свідомості курсанта важливості ролі й значення професії працівника правоохоронних органів у житті людини та держави;

7) виховання у курсанта справедливого, уважного, доброзичливого та неупередженого ставлення до людей;

8) переконання курсанта в необхідності у службових та позаслужбових стосунках з людьми, в особистій поведінці бути зразком чесності, чемності, тактовності, зовнішньої охайності та внутрішньої дисциплінованості й культури;

9) формування нетерпимості до злочинів та інших правопорушень, а також стійкості до кримінальних спокус.

Основними цілями соціально-гуманітарної підготовки майбутніх правоохоронців виступають формування і розвиток соціально-особистих компетенцій, заснованих на гуманітарних знаннях, емоційно-ціннісному і соціально-творчому досвіді, що забезпечує виконання соціально-професійних, особистих завдань і функцій. Сформованість у випускника соціально-особистісних компетенцій сприяє розвитку соціально-професійної компетентності як інтегрованого результату освіти у вузі. Соціально-особисті компетенції направлені на:

- розвиток у майбутніх правоохоронців громадянськості і патріотизму;
- вдосконалення етично-ціннісних, інтелектуальних і фізичних якостей особи;

- розвиток соціально-професійного мислення і культури соціальної комунікації, адаптації і мобільності майбутніх правоохоронців в соціально-економічних умовах, що постійно змінюються.

Загальні вимоги до формування соціально-особистісних компетенцій майбутнього правоохоронця ми пропонуємо визначити наступними принципами:

- принцип гуманізації як пріоритетний принцип освіти, що забезпечує особисто-зорієнтований характер освітнього процесу і творчу самореалізацію майбутнього правоохоронця;

- принцип фундаменталізації, що сприяє орієнтації змісту дисциплін соціально-гуманітарного циклу на виявлення сутнісних підстав і зв'язків між різними процесами навколишнього світу, природничо-науковим та гуманітарним знанням;

- принцип компетентнісного підходу, що визначає систему вимог до організації навчального процесу, направлених на посилення його зорієнтованості на практику, підвищення ролі самостійної роботи в підготовці майбутніх правоохоронців;

- принцип соціально-особистої підготовки, що забезпечує формування у майбутніх правоохоронців соціально-особистої компетентності, заснованої на єдності придбаних гуманітарних знань та умінь, емоційно-ціннісних стосунків і соціально-творчого досвіду з врахуванням інтересів, потреб і можливостей тих, що навчаються;

- принцип міждисциплінарних зв'язків соціально-гуманітарної підготовки, реалізація якої забезпечує цілісність вивчення гуманітарного знання і його взаємозв'язок з соціальним контекстом майбутньої професійної діяльності випускника.

Перехід до ринкових методів господарювання, розв'язання складних економічних, технічних і політичних проблем – все це важливі завдання сьогодення. Розв'язуючи їх ми закладаємо фундамент майбутнього розвитку суспільства.

Але прогрес сучасної цивілізації багато в чому обмежив можливості всебічного розвитку людини. На перший план виступила підготовка «вузького» спеціаліста, який ефективно виконує призначені йому функції, що деформує загальнокультурну підготовку людини, призводить до стандартизації особистості. Саме такі радикальні спрямування призводять до того, що в життя не втілюються нові підходи до освіти і культури, не враховується соціальна і моральна ситуація і, як наслідок, немає відчутних економічних зрушень в суспільстві.

Професійна кваліфікація, повинна містити в собі не лише професійну майстерність, але й професійну соціалізацію. Позитивне вирішення цього питання визначає два основних напрямки формування змісту навчання майбутніх правоохоронців. По-перше, це формування особистості самого майбутнього правоохоронця, розвиток його індивідуальних якостей і особливостей, а по-друге – освоєння ним знань конкретних технологій зі спеціальності, які в майбутньому стануть засобом і змістом його професійної діяльності.

Сьогоднішня освіта страждає ізольованістю соціально-гуманітарного циклу дисциплін (історія, філософія, політологія, психологія, культурологія та ін.), від дисциплін професійної спрямованості Їх ізольованість згубно впливає на становлення особистості фахівця, який не володіє духовною спадщиною і не має навичок екстраполяції досягнень у галузі інших наук на сферу своєї діяльності. Якщо в умовах ринку вимоги до професійної підготовки постійно зростають, то гуманітарний комплекс наук не витримує конкуренції із фаховими дисциплінами.

Гуманізація і гуманітаризація освіти повинні відновлювати єдність культури та освіти. Будь-який спеціаліст мусить відчувати де починаються моральні аспекти його діяльності і в чому полягає його особиста відповідальність за її результати.

Від гуманізації освіти багато в чому залежить інтелектуально-творчий потенціал особистості. Соціально-гуманітарна підготовка повинна спрямовуватись на виховання індивіда як активного і вольового суб'єкта, здатного до самостійних зусиль у навчанні. Сучасні ж методи викладання соціально-гуманітарних дисциплін частіше затемнюють зміст, ніж розкривають його. Це добре відчувається на прикладі підготовки майбутніх правоохоронців, які спроможні переказати все те, що їм викладали, але не в змозі використати здобуті знання у новій ситуації. Отриманні знання скоріше визначаються шириною обхвату, ніж глибиною розуміння. Вуз повинен вчити майбутнього правоохоронця мати власну думку, повинен стати школою мислення, а не школою запам'ятовування і відтворення інформації.

Потреба в самоосвіті, в духовній самостійності, критична спрямованість мислення, її продуктивність у засвоєнні знань і людської культури – це риси, яких не вистачає нинішнім майбутнім правоохоронцям. Це складові соціально-гуманітарної підготовки, що відбувається на всіх рівнях педагогічного процесу в навчальній, науковій і культурній діяльності майбутніх правоохоронців, і являється однією із складових загальнокультурної компетентності спеціалістів. Висока цілісна культура створюється всією будовою суспільного життя. При цьому освіта і виховання слугують підґрунтям, яке формує тенденції гуманізації суспільства, його основні якісні характеристики, рівень цивілізованості.

Основні принципи гуманітаризації є загальнонауковими: фундаментальність, системність у зв'язках з досягненнями природознавчих, технічних, технологічних наук, єдність історичного і логічного, національного і загальнолюдського, суспільного та особистого, теорії та практики навчання і виховання у їх людинотворчій діяльності.

До головних структурних елементів соціально-гуманітарної підготовки відносяться: світоглядно-філософська, соціально-політична та соціологічна складові, історична, культурологічна та філологічна, етична та естетична освіта, українознавча підготовка, еколого-природнича, політекономічна та економічна, правова освіта, психолого-педагогічна підготовка, система знань та навичок, що забезпечують здоровий спосіб життя.

Соціально-гуманітарна підготовка є одним із чинників успішної службової діяльності правоохоронця, оскільки формує у нього повагу до правових актів, свідому дисципліну, почуття обов'язку перед народом. У зв'язку з цим освітньо-виховній діяльності ВНЗ МВС повинна приділятися належна увага з боку держави, адже від рівня професіоналізму та особистих якостей їх випускників залежать долі людей.

Сьогодення українських правоохоронних органів не можна назвати сприятливим, адже кризові явища у суспільстві негативно позначаються на результативності її професійної діяльності. Це і низький рівень матеріального забезпечення правоохоронців, плинність кадрів та небажання випускників працювати за обраним фахом, цілеспрямований вплив кримінальних угруповань на окремих правоохоронців з метою схилення їх до аморальних вчинків та професійної зради тощо. У зв'язку з цим питання соціально-гуманітарної підготовки курсантів у ВНЗ МВС України набувають особливої гостроти й актуальності, адже їх пріоритетним завданням має стати не тільки фахова підготовка персоналу для служби в органах внутрішніх справ України, а, передусім, – виховання майбутнього правоохоронця, який володітиме необхідним обсягом професійних знань, умінь та навичок, високими морально-психологічними якостями, сформованими духовно-моральними принципами та стійкими життєвими орієнтирами.

Сучасна система соціально-гуманітарної підготовки курсантів у ВНЗ МВС не позбавлена суттєвих недоліків. Питання морально-

правового виховання як у загальнодержавних, так і у відомчих нормативних актах окремим напрямком виховного процесу не визначені, наслідком чого є відсутність програмних та концептуальних правових актів з цих питань. Недосконалою залишається побудова виховного процесу у сфері соціально-гуманітарної підготовки. Потребують перегляду мета, завдання, функції, форми та засоби соціально-гуманітарної підготовки, система суб'єктів, які її здійснюють, та їх повноваження, а також організаційні основи його забезпечення.

Література

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Бойко А. М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації (підготовка вчителя до формування виховуючих відносин з учнями) / А. М. Бойко. – К.: ІЗМН, 1996. – 232 с.
3. Боришевський М. Й. Духовні цінності як детермінанта громадянського виховання особистості / И. Й. Боришевський // Цінності освіти і виховання: [наук.-метод. зб. / Ред. О. В. Сухомлинська]. – К.: Вид-во АПН України, 1997. – С. 21-25.
4. Киричук О. В. Аксиологічні проєкції духовності / О. В. Киричук, З. С. Карпенко // Цінності освіти і виховання: [наук.-метод. зб. / Ред. О. В. Сухомлинська]. – С.50-52.
5. Концепція розвитку системи освіти МВС України: Затверджена наказом МВС України від 15 березня 2006 р. № 263.
6. Наказ МВС України від 25.11.2003 р. № 1444 «Про організацію професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.naiu.kiev.ua/tslc/sport-tr/library.html>
7. Наказ МВС України від 15.03.2006 р. № 263 «Про реформування галузевої системи освіти та забезпечення ступеневої підготовки фахівців для органів внутрішніх справ». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.naiu.kiev.ua/tslc/sport-tr/library.html>
8. Римаренко Ю. І. Національний розвій України: проблеми і перспективи / Ю. І. Римаренко. – К.: Юрінком, 1998. – 272 с.
9. Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні: Указ Президента України від 4 липня 2005 р. № 1013, // Офіційний вісник України. – 2005. – № 27. – ст. 4542.
10. Сухомлинська О. В. Цінності в історії розвитку школи в Україні / О. В. Сухомлинська // Цінності освіти і виховання: Наук.-метод. зб. / Ред. О. В. Сухомлинська. – С.3-8.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2011 р.

УДК 37.025+372.854

Старова Т. В.

кандидат хімічних наук,

Криворізький державний педагогічний університет

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ХІМІЧНОГО НАПРЯМКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена проблемам навчання студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» в педагогічних вищих навчальних закладах. Запропоновані схеми реалізації вимог суспільства до рівня підготовки у магістратурі на базі інтелектуально-емоційного аспекту під час викладання дисциплін хімічного циклу.

Ключові слова: *магістр, інтелектуально-емоційна культура, проблеми професійної підготовки за рівнем «магістр», педагогічна освіта.*